

Fidel comença a moure's

Encara que els discursos oficials ho negen, a Cuba dóna la sensació que el final és cada cop més a prop. Passada la ressaca de l'huracà papal, Castro ha començat a donar mostres d'obertura del règim.

El totpoderós líder cubà Fidel Castro veu cada cop més a prop el final d'una vida plena d'ideals, projectes, megalomànies i veritats absolutes. A l'Havana es comenten els dos atacs cardíacs que va patir fa poc i a ningú se li amaga ja que en una entrevista concedida recentment a la televisió cubana, mentre llegia les respostes a uns presumptes periodistes criats i amamentats a l'ombra del poder, la veu li tremolava i la mirada de vell visionari semblava en ocasions llunyana i absent.

Després del quadre escènic de la visita del papa, a Cuba tot dóna sensació que el final és més a prop que mai tot i que ningú s'atreveix a pronosticar quan ni com caurà el teló.

Castro ha enfortit la seva imatge internacional, ha esvaït els escassos residus que justifiquen el bloqueig nord-americà i ha posat les bases per buscar una alternativa de vertebració del país quan cauen les columnes vertebrals que des dels anys seixanta aguanten les bases d'un sistema injust i esgotat.

Natalia Bolívar, antropòloga i estudiant de la complexa societat cubana, ens deia fa uns dies a l'Havana que Cuba "és un compendi de cultures (la del Carib, l'africana, l'espanyola...), matisada per la importació forçada d'un marxisme-leninisme ficat amb calçador. Una filosofia i una cultura estranya que aquí arrela només en els aspectes més positius i humanistes que conformen la solidaritat en el sentit més ampli". Efectivament, els trets fonamentals amb els quals s'exterioritza l'ànima del poble cubà com són la música, la religiositat primitiva i animista o la sensualitat que ho imprègna tot, es re-

velen incompatibles amb la consigna, la col·lectivització i les intromissions en la vida privada.

El "resolver" cubà, que implica el "buscar-se la vida" de casa nostra, suposa un enginy i un desplegament de recursos humans, que difícilment es podien produir en les societats de cultura eslava on el socialisme real va provocar in-

pròpia la independència i l'orgull de ser cubans, a l'Havana i també a Miami.

Castro ha començat potser a copsar tot això i ha ofert a l'església catòlica un paper en una transició que, tot i que es nega taxativament en qualsevol discurs oficial, hi ha indicis que podria ser possible.

Els rumors d'un pacte amb els sectors democratacristians de l'oposició interna, que possibilitaria una sortida moderada i evitaria la participació en un futur immediat dels radicals i revengistes exiliats de Miami, són cada cop més versemblants. L'església catòlica cubana —fins ara— s'ha mostrat moderada, com ho són homes com Elizardo Sánchez, disposat a donar una mà a Castro —tot i els anys de presó— per buscar una sortida sense traumes pel poble cubà.

El lobby democratacristià comença a funcionar, amb l'aval del mateix Fidel. És una esclatxa de llibertat i esperança, una concessió de Castro no vista amb massa bons ulls per sectors del règim que aspiren, com el vice-president Carlos Lage, a perpetuar el poder actual.

El líder cubà no vol mostrar-se feble, però és un estrateg intel·ligent, audaç i maquiavèlic. És a temps de fer la seva pròpia reforma; la necessita. Aviat —diuen— alliberarà alguns presos polítics i alleugerirà l'hermetisme informatiu... després pot acabar tolerant un cert associacionisme... És una via que coneixem aquí perquè vam viure una transició més o menys modèlica.

Sabrà Castro *resolver* a temps el repte que li demana el seu poble o pel contrari arribarà massa tard?

Vicenç Lozano

ARXIU / EFE

Fidel Castro rep el papa Joan Pau II a l'aeroport José Martí de l'Havana. Els rumors d'un pacte de Castro amb els sectors democratacristians de l'oposició interna per evitar el protagonisme de l'exili de Miami són cada cop més versemblants.

comptables i vergonyants tragèdies. A Cuba ni el socialisme ha estat mai la dictadura fèrria, freda i assassina de l'RDA, Romania o l'URSS, ni l'eliminació de l'individu s'ha pogut (ni volgut) mai portar als extrems d'aniquilació d'aquests països.

Mentre aquí es viu en la sensació d'un final d'etapa, marcada per la hipocresia d'una economia basada en el dòlar que obliga la població urbana a *resolver* fent servir mètodes de mercat que arriben a situacions de degradació humana fins fa poc impensables, la dignitat continua predominant entre els qui res o ben poc tenen. Una dignitat —la dels adults que van fer la Revolució— per continuar creient en els ideals i cada cop menys en el règim; una dignitat —la dels joves— que si bé veuen lluny la generació dels qui van lluitar, senten com a